

Jene Huse nenech nás spát v kuse

Letní dopis berounského sboru k výročí Jana Husa

Červen 2015

Úvodník

Vážená a milá čtenářko, vážený čtenáři,
Jan Hus na nás posledního půl roku vykukuje ze všech rohů a zákoutí. Věnují se mu snad všechny církevní i necírkevní časopisy - článek o Husovi vyšel i v časopise pro radioamatéry, Husovi byl věnován nově natočený pozoruhodný trojdílný film, množství nově vydaných husovských knih zcela zaplnilo výlohu knihkupectví Kalich - nechybí ani čtyři komixy. Produkce různých husovských témat je letos tak rozsáhlá, jako snad nikdy v historii. Zřejmě tedy jako národ chceme, aby k nám Hus mluvil i šestset let po své smrti. Snad potřebujeme morální vzor, které dnes chybí? Pozoruhodné je, že mezi těmi všemi nově vydanými knihami není ani jedna z mnoha, kterou Hus napsal. Hus se tedy stal ikonou národního hrdiny, jehož názory však nejsou důležité? Tímto monotematickým sborovým dopisem se pokusíme tento dluh alespoň trochu napravit a umožnit Ti, laskavý

čtenáři, se seznámit s Husovými názory, jak jsou dochovány v jeho pozoruhodných dopisech, jazykově poněkud modernizovaných. "V českém národě bojuje geniální hledač pravdy Hus s geniálním blbem a ulevvákem Švejkm", je přesvědčen Přemysl Pitter, jehož zajímavý, bezmála šedesát let starý článek přetiskujeme. Hus již dávno přestal být výlučným vlastnictvím evangeliků a stal se národním hrdinou, k němuž se různým způsobem hlásí snad všechny naše církve i sekulární společnost. Husa ekumenického přiblížíme dvěma recenzemi z časopisu Český zápas a pravoslavnou ikonou - v srbské pravoslavné církvi byli totiž Hus s Jeronýmem Pražským již před několika lety svatořečení. Milá čtenářko, za evangelický sbor Ti přeji požehnané letní dny. Když k dobře strávenému času přispěje i četba následujících stránek, naplní svůj smysl.

Se srdečným pozdravem *sborový farář Mikuláš Vymětal*.

Kolumbus, Hus a Švejk

Přemysl Pitter

Když Kryštof Kolumbus přistál v roce 1492 na východním pobřeží Ameriky, netušil, jaký význam bude mít jeho objev pro všechny svět. Počaly se dít obrovské přesuny mocenské, hospodářské, civilizační, kulturní. Není divu, že onen rok byl označen za předěl mezi středověkem a věkem novým, novověkem.

Avšak v jedné oblasti se mnoho nezměnilo: V oblasti mravní. Objev vysoké kultury praobyvatel Ameriky nezvýšil mravní úroveň světa, nýbrž podnítl

ziskuchtivost dobyvatel. Hrůzy středověku se staly ještě hroznějšími v běsnění loupežnických výprav za zlatem a otroky; nový věk byl najednou temnější než středověk. Z nově objeveného světa byla do Starého světa přenesena kletba syfilidy a nikotinu jako pomsta za zvrhlost evropských civilizátorů. Náboženský fanatismus i v novém věku slavil orgie, plnil mučírny a zapaloval hranice.

Bylo 15. století skutečně počátkem nového věku,

nové dějinné éry? Bylo. Avšak nebyl to rok objevení Ameriky, rok 1492, nýbrž již rok 1415, kdy v blízkosti půvabného Bodamského jezera vzplála hranice s Mistrem Janem Husem.

Není to opovážlivé nadsazení a přecenění této události? Což nebylo již dříve ve světě mnoho takových lidí, kteří dali život za své přesvědčení? Zajisté. Avšak význam Husův spočívá v tom, že ve chvíli, kdy se kostnický koncil se souhlasem papežovým prohlásil za nejvyšší instanci ve věcech víry a pravdy, se Hus této autoritě nepodřídil a odvolává se k autoritě vyšší, k samotnému Ježíši Kristu.

Husův význam tkví v tom, že poznanou pravdu a Bohem osvícené svědomí staví nad autority nejvyšší, i nad sněm, jenž věřil, že je řízen Duchem svatým. To je ten nový, neslýchaný tón, který zazněl z Kostnice a jímž se začalo přeladňovat myšlení a cítění lidstva. Začala slábnout víra v autority vnější a objevovala se autorita nová, autorita vnitřní, dosud skrytá v duši každého člověka.

Byl to otřesný objev, dosahu mnohem většího a pronikavějšího než objevení Ameriky. Objevena byla pevnina duchovních a mravních hodnot každé lidské bytosti, nekonečná cena nejnepatrnějšího lidského tvora. Navenek to znamenalo ohrožení dávných řádů a institucí, jež pozbyly božské glorioly. Znamenalo to i rozpoutání živlů, jež byly poutány mocí dosavadních autorit, církevních a světských. Avšak znamenalo to i uvolnění myšlenkových, tvůrčích sil, jež Bůh v člověka vložil.

Duch středověku se utkal s duchem novověku v strašlivém zápase. Co v naší době prožíváme, není nic jiného, než vrcholné utkání těchto dvou sil. Všecko, co se opírá o moc světskou a užívá násilí, je ve službách temného středověku. Pravý novovek se pak ohlašuje hledáním nejvyšších hodnot mravních a duchovních, zamítá násilí a dožaduje se lidskosti.

Lidé patřící středověku potřebují masy a vynucují si poslušnost. Lidé znají jen poslušnost mravním zákonům. Středověk, byť dnes ještě převládá a vítězil, je odsouzen k zániku.

Ted' chápeme, co nás táhlo k Husovi, i když nám

byl zhusta nesprávně tlumočen. Podvědomě jsme cítili vanouti z něho ducha nové doby. Je to čest, náležet k národu, z něhož Hus vyšel. Avšak čest, která zavazuje. Ukládá nám povinnost představovat a uskutečňovat ty ideje, za něž Hus zápasil a za něž dal svůj pozemský život.

Byl by Hus ještě Husem, kdyby nebyl kacířem? Kdyby nebyl oním buřičem, burcujícím svědomí a podněcujícím myšlení a ohrožujícím všechny uznávané a vžité autority? Ovšem, buřičem Božím a kacířem Kristovým. Neboť i svědomí, jako nejvyšší autorita lidská, musí být podřízeno autoritě ještě vyšší, autoritě Kristově, autoritě Boží.

Husovo vystoupení mělo proto světovou odezvu, že byl rektorem vysokého učení pražského, nejstarší univerzity ve Střední Evropě. Mohl se jím stát díky Kutnohorskému dekretu, jímž univerzita pražská přestala být univerzitou mezinárodní, zato se však stala mluvčím duchovního hnutí v národě českém.

Je dostatečně známo, že mezi stoupenci Husovými byli četní Němci, a že naopak za své nejurputnější nepřátele označuje Hus Čechy. "Milejší je mi Němec dobrý než bratr zlý", praví Hus. Tento výrok sám již vyvrací pomluvu, jakoby Hus choval zášť k národu německému. Zášť a nepřátelství byly cizí Husovi, jehož odkazem je výzva: "Milujte se a pravdy každému přejte!"

V našem národě - jak rádi říkáme: národě Husově, se znovu vede těžký boj o Husa. Ne že by tam chtěl někdo popírat Husa, jeho velikost a význam! Avšak hlásit se k Husovi znamená málo. Může to být jen lživým vývěsním štítem a všechno dovolávání se Husa a Komenského jen nestoudnou kamufláží.

Ve skutečnosti v našich dnech v našem národě bojuje geniální hledač pravdy Hus s geniálním blbem a ulejkákem Švejkem. Obávám se, že zatím je v našem lidu více švejkoviny než husovství. Ale neobávám se budoucnosti: vím, že nakonec to bude zase Hus, poctivost a věrnost poznané pravdě, jež zvítězí.

Z knihy Na přelomu věků, Kruh přátel duchovní obrody, 1959, zkráceno.

Psáno v okovech

Výběr z Husových dopisů v modernizované češtině

"Tento následující list jest vlastní rukou psán od božského mistra Jana Husa, svatého a zbožného paměti, nejstálejšího mučedníka Ježíše Krista Pána našeho." Na druhé straně listku je připsáno: "Nadpis tohoto listu jest psán od kacířského husity: nalezen jest tento list v knihovně semináře arcibiskupského od pana Tomáše Berghauera. alumna. 1706 a pro památku starobylosti pod sklo dán 1711, aby čtoucí mohli proklínati nešlechtnost arcikacíře."

Tyto dva velmi rozdílné nápisy máme na papírku, přiloženému k originálu špatně zachovalého dopisu Husova z roku 1409. Ukazují nám, jak byl mistr Jan osobností důležitou - a současně velmi rozporně hodnocenou. Dopisy jsou něčím velmi osobním - pisatel v nich projevuje nejen své názory, ale také vyjevuje něco

ze své osobnosti. Husovy dopisy patří dnes k tomu nejzajímavějšímu z jeho tvorby.

Z nemoci se těší lékař, ze smrti kněz a ze sporů nastávající soudce

Nastupujícímu soudci, ?

Spasení od Pána Ježíše
Krista, příteli nejdražší!

Podle mého názoru jsi
snad již nastoupil dobrý úřad,
který je však spojený s velikým
nebezpečím. ... Proto čiň, co je
spravedlivé, měj před očima

nejspravedlivějšího soudce, abys ani vědomě netýral
spravedlivého, ani kvůli přátelství nechválil
nešlechtného ... Hleď, ať osoby nepřijímáš; jak bohatému
tak chudému poskytnij služebnosti svého úřadu ... Neraduj
se ze sporu, jak činívají nešlechtní soudcové. Z nemoci se
těší lékař, ze smrti kněz a ze sporů nastávající soudce. Ty
tak nečiň, ale usmiřuj rozepře, krot' nezbedné, zastavuj
chození za nevěstkami, a to zvláště u kněží; ať tě od
spravedlivé stezky nápravy nestrhne ani přízeň, ani strach.
To už by by bylo lépe, abys úřad nepřijímal, než abys jej
přijal a nešlechtně ho kazil. Zmužile se tedy měj, abys
ničil nešlechtnost a pozdvihoval spravedlnost. ... Buď silný
v Kristu Ježíši a pozdravuj přátele věčné pravdy. To jsou
slova mistra Jana Husi z Husince.

Husův podpis

Pěkné činí pokání!

Loupeživému rytíři, 1406

*Jakýsi zeman, jménem Chudoba, muž násilnický a
loupeživý, slíbil kdysi Husovi, že se napraví, takže tento
pokání jeho veřejně vynášel; ale Chudoba se nenapravil,
nýbrž po přijetí rytířství ještě směleji loupil. Adresátem jest
pravděpodobně Jan z Vartenberka na Ralsku, zvaný
Chudoba, jenž kdysi byl knězem, ale pro svou prudkou
povahu toho nechal. Strádat pak náležel mezi přívržence
Husovy a Zikmundovy. V současnosti už sice neznáme v
naší vlasti loupeživé rytíře, ale příkladů vysoce
postavených politiků, kteří postupně ztratí míru, a nakonec
špatně skončí, bychom si tu mohli uvést dost a dost... Kéž
by se dali Husem napomenout!*

Spasení a milost od pána Ježíše Krista. Urozený
pane! S velikým srdce zármutkem jsem se dozvěděl, že
někteří lidé šíří pověst, kterak Vaše urozenost k loupění se
obrátila, a jednou zabavuje lidem majetek, jindy zajímá
nevolníky a odnášejí jejich majetek. Jestli tomu tak
opravdu, nevím, a kéž by nebylo! Neboť běda! Často mi
vyčítají:

„Ejhle, tvůj pokorný syn Chudoba, kterého jsi chtěl
nad nebe chvalami vynášeti, jehož pokání odvážil jsi se
veřejně prohlásiti, pěkné činí pokání! Co nemohl dříve
uloupit, nyní loupí; stal se rytířem jen proto, aby mohl
odvážněji loupit!“ ... Víme zajisté z Písma, že ten, kdo něco

krade, škodí více sobě, než tomu, koho okradl. Toto napsal
jsem, protože si přeji, aby Vaše urozenost setrvala v účtě a
milosti Pána Ježíše Krista nyní i v budoucnu. Kéž Vám to
ráčí dát ten, kdo se dal oloupit pro nás hříšníky!

Cizí žádají, zle nadávají, tepou se

Vznešené vdově proti hazardním hrám a tanci, ?

Paní urozená! Slyším, že své vdovství řádně
vedeš, ale v tom nemáš opatrnost, že na svém zboží her a
tanců dopouštíš, jenž je zjevné Božího přikázání
přestoupení. Nebo ve hře cizí žádají, zle nadávají, tepou
se, někdy Bohu i svatým nadávají, nevěru sobě činí, dílo
užitečné meškají, svátků nesvěti a když prohrají, tak
pánům svým i přátelům svým i rodičům kradou. A i na
cestách proto loupí, lidi mordují, a jsou-li sedláci,
mnohdy dědiny a své hospodářství opustí a pryč běží, aby
volněji v kostky a v jiné hry hrajíc, ve dne i v noci v
krémách leželi. A z toho veliké škody jim samým i pánům
jejich nebo dětem přicházejí. ... že pak páni kostky, také i
jiné hry dopouštějí, činí to pro svůj zisk, aby jim platů a
úroků přibývalo. Bojí se totiž chudoby tělesné zde na
světě, brzo pomíjející, a Pánu Bohu svému úplně
nedoufají ani nevěří, že se o ně postará. Ale v tom se sami
více klamou, než si pomáhají. Je totiž zjevné, že ti, jenž
nehrají, netancují, se mají lépe a jsou bohatší, poctivější i
pilnější a spíš pánu svému úroky a platy platí. Ale i kdyby
někdo od kostek aneb od tanců zbohatl: co by mu to bylo
platné, když za to svou duši aneb ztratí ženu i děti? ...
Sami vidíme, že ten, kdo se obohatí špatným způsobem
ani jeho děti si toho často neužijí: neboť snad Božím
dopuštěním si lámou vaz, bývají ubiti, s'ati, oběšeni, snad
jim to zloději poberou, snad jim oheň hromový aneb jiný
spálí, snad proto náhlou smrtí a nemá bez zpovědi a bez
přijímání těla [a krve Boží] umírají.

... Zastav hry, tance na svém zboží, Pán Bůh Tě tudy zde na
světě ve všem dobrém rozmnoží. Zastav, což na Tobě je,
všecky marnosti, a dá Tobě Pán Bůh s Tvými se všemi
nebeskou radost, amen.

Když je krásný, budete se bát, když je škaredý, budete se rmoutit

Pannám společně žijícím, 1412-1414

*Adresátkami listu byly mladé šlechtičny,
společně žijící v jednom domě. Jednou z nich byla i
Anežka, dcera Tomáše ze Štítného. Hus věren své době
doporučuje Krista jako ideálního manžela - a současně v
kontrastu vtipně líčí dodnes aktuálními obrazy strasti
života manželského. Zde může Hus mluvit i k mnoha
lidem, kteří dnes žijí osaměle.*

Ať vám dá svou milost a ujištění v lásce a
panenství váš choť Pán Ježíš, kterého jste si nade všechny
jiné zalíbily a jistě velmi moudře: protože on je král
nejmoudřejší, nejmocnější, nejbohatější, nejsilnější,
nejkrásnější a tak ten, který nejvíce potěší; neb on své
manželky neodmítá, nehanobí, nezarmucuje, nezestárne
jim, nikdy se jim nezpronevěří ... Bude s nimi na věky, a
ony jej budou mít tak, jak jej samy podle své vůle budou
chtít ...

Ó, považte, milé nevěsty tak oslaveného krále
Krista! Neopouštějte ho pro jiného hříšného, odporného,

ubohého a zhanobeného muže, s kterým je více smutku než potěšení, buď jak buď. Když je krásný, budete se bát, aby se jiné nechytil. Když je škaredý, budete se rmoutit. Možná bude opilý, prchlivý, nebo s jinými dost ďábelskými povahovými vadami. Počnete-li od něho dítě, čeká vás bolest při jeho nošení i při rození i při vychovávání. Když nebudete mít dítě, čekejte hanbu, smutek a zbytečné spolu uléhání. Když se dítě počne, přijde strach z jeho mrtvého neb jinak nezdařilého narození. ...

A posílám vám píseň, kterou zpívejte při večerní modlitbě svatých panen, abyste přemýšlely nad slovy, zpívaly ústy a měly radost v srdci. Zpívejte ji tak, aby muži neslyšeli; protože by to na ně špatně působilo, a vy byste upadaly do hříchu pýchy nebo pohoršení.

Mistr Jan Hus, kněz nestatečný.

Směřujte k míru

Polskému králi Vladislavu Jagellovi, 1410 či 1411 po bitvě u Grünwaldu

Tento list napsal Hus polskému králi po jeho vítězství nad řádem německých rytířů v bitvě u Grünwaldu (15.7.1410). Vyslovuje v něm radost nad dobytým vítězstvím, které ovšem připisuje moci Ježíše Krista, jenž vyvyšuje pokorné a ponižuje pyšné. Napomíná proto krále, aby se držel pokory a uzavřel mír s králem Zikmundem, který ho současně napadl.

Spasení a milost, pokoj i vítězství od Boha Otce a Pána Ježíše Krista. Nejjasnější kníže a vznešený králi! Když ... posel Vašeho Veličenstva, přinesl zaručené zprávy o chvályhodném uzavření příměří, způsobil tak v mém srdci velikou radost, kterou nedokáže ani péro vypsát, ani můj jazyk vyjádřit. Vím však, nejkrásnější králi, že nepřátelé neponížila moc Vaší vznešenosti, ale moc nejvyššího Krále pokoje, Pána Ježíše Krista, která vyvyšila nízké, aby obojí před očima samého krále měli pokoj ... a věděli, že není vítězství leč od toho, kterého nemůže přemoci nikdo z lidí, a který dává vítězství pokorným a nakonec povyšuje pro pokoru. Neboť nás učí, že: „Každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se ponižuje, bude povýšen.“ ... Proto, kníže nejjasnější, o tom ve své moudré mysli uvažujte, držte se pokory, protože ta sama povyšuje. Následujte Krále, Krále pokoje Pána Ježíše Krista a směřujte k míru s nejjasnějším králem Zikmundem. ... Já však neužitečný služebník Kristův neustanu s veškerým lidem pokorně prosit milost všemohoucího Pána o svornost, aby vám ji nejhlavnější Pán dal. Také si z hloubi srdce přeji, králi vznešený, spatřit Vaši osobu tělesnými očima, což doufám, že mi Pán Ježíš Kristus dá, dopřeje-li přispět z daru Vašeho Veličenstva neb mého kázání, jak se mu líbí. Bůh všemohoucí ať Vašemu Veličenstvu pomáhá, pro Spasitele našeho, prostředníka Boha a lidí, Pána Ježíše Krista. Amen

Jak by mohli učitelé prospívat církvi, kdyby všechny knihy ohněm byly spáleny? Odvolání k stolici papežské, 25.7.1410

Kdo učený, znalý svatého Písma a zdravé mysli by odsuzoval ke spálení knihy mistra Jana Wiclifa o logice, filosofii, mravouce, matematice, theofysice, knihy

mnohých, vznešených a nejkrásnějších pravd, které v sobě neobsahují žádné bludy nebo bludné články, jako jsou knihy o hmotě a formě, a dovozování předloh, o předlohách hypotetických, o individuaci času, o ideách a podobné? Sama svatá matka církev ve Starém Zákoně vypravuje a dosvědčuje, že svatosvatí Mojžíš a Daniel i s dalšími, vlastnili a znali knihy Egyptanů, Chaldaeů, pohanů a nevěřících, přestože jejich pověry zavrhovali. Sama církev v Novém Zákoně svými listy nařídila číst nejen knihy pohanů, ale kacířů, ... aby bludy a kacířství zamítali a zaklínali, a aby věci užitečné, které by v nich našli, k užítku svatého vzdělání věrně obrátili. Což schválil i sám Pavel, učitel pohanů, tím, že ve svých dopisech cituje pohany. Mimoto je nutné, aby na universitách mohli žáci a studenti číst, studovat a diskutovat knihy Aristotela, Averroa komentátora a jiných filosofů pohanských, které popírají základní články víry a obsahují v sobě kacířství a nesčíslné bludy. Jak by mohli učitelé a školští mistři prospívat svaté matce církvi své, všeobecné církvi, kdyby všechny a jednotlivé knihy bludy neb kacířství obsahující, jakož předestřený nález p. Zbyňka usiluje, ohněm byly spáleny? Vždyť by nedokázali odporovat kacířům...

Toto odvolání podávám Ježíši Kristu, soudci nejspravedlivějšímu Husovo odvolání z rozsudku papeže Jana XXIII. ke Kristu, na konci roku 1412

Klatba exkomunikace (vyloučení) nad Husem byla veřejně vyhlášena ve všech pražských kostelích kromě dvou v srpnu 1412 s napomenutím všech věřících, aby ho za vyobcovaného, stíženého a neposlušného považovali, aby s ním nikdo nejedl, nepil, nebavil se s ním, neprodával mu ani od něj nekupoval, nepřijal ho do domu, ale nepodal mu ani oheň či vodu. Ani případná Husova čeleď se nepřipouštěla k bohoslužbám. Kdyby Hus v této pokutě zatvrzele setrval do 20 dní, mělo být vyřčeno opětné ztížení a měl být veřejně proklínán ve všech kostelích v neděli a ve svátek za zvonění všech zvonů a hašení předem rozžatých pochodní. Každý, kdo by s ním byl v jakémkoli kontaktu, měl být také proklet a na každém místě, kde by se zdržoval, byly zakázány bohoslužby. Kdyby ještě dalších 12 dní setrval v neposlušnosti, měla být v místech, kde by se zdržoval, klatba zachována ještě tři dni po jeho odchodu a zastaven veškerý bohoslužebný provoz. Kdyby pak Hus zemřel, měl mu být odepřen i církevní pohřeb. Hus se proti této klatbě odvolal ke Kristu - a jak v dopise dokazuje, měl k tomu i několik vzorů.

Bůh všemohoucí, jediný v podstatě a trojí v osobách, je první a poslední útočiště a Pán, který chrání pravdu na věky, zjednává právo trpícím, je blízko všem, kteří ho vzývají v pravdě a rozvazuje svázané... - a Kristus Ježíš, pravý Bůh a pravý člověk, který byl v úzkosti obklopen biskupy, zákoníky a farizeji, kněžími, nespravedlivými soudci a svědky, a tím vykoupil své vyvolené od věčného zahynutí jako syn Boží skrze nejtěžší a nejpotupnější

smrt. Tím zanechal svým následovníkům přeslavný příklad, aby svou při všemohoucímu, vševědoucímu a všemoudrému Pánu porouchali. ...

Opírám se o tento nejsvětější a nejpožehnanější příklad Spasitelův a odvolávám se od těžkého potlačení, nespravedlivého rozsudku a ... vyobcování biskupů, zákoníků a farizeů a soudců na stolicí Mojžíšově sedících k Bohu. Jemu porouchím při svou, následuje šlépěje spasitele Ježíše Krista ...

Já Jan Hus z Husince, mistr v uměních, svatého bohosloví bakalář zřízený v obci učení Pražského, potvrzený kněz a kazatel při Betlémské kapli, toto odvolání podávám Ježíši Kristu Pánu, soudci nejspravedlivějšímu, který zná, chrání a soudí, na jevo přivádí a odměňuje spravedlivou při každého člověka.

Žádného nepocítíl jsem nepřítel

Českým přátelům, 6. 11. 1414 v Kostnici a 20. 10. v Norimberku

Hus popisuje svou cestu na koncil, během níž byl velmi přátelsky přijímán německým obyvatelstvem.

(Z Kostnice:) Ve všech městech dobře se nám vedlo, byli jsme poctěni a ohlášení jsme dali latinská i německá ve městech říšských, ve kterých jsem měl hovory s mistry. A jeden mne předbíhal, biskup Jan Bukovecký, který o jeden nocleh pokaždé nás předjel a rozhlásil, že mne vezou spoutaného na voze, a aby se přede mnou měli na pozor, protože prý poznám myšlenky lidské. A tak, když jsme se přiblížili k nějakému městu, sbíhaly se proti nám zástupy jako na divadlo. Ale hanbu měl nepřítel ze lži a lid byl rád, když uslyšel pravdu. ... (Z Norimberka:) Vězte, že jsem nikdy nejel v shrnuté kapuci, ale zřejmě s odkrytou tváří. A když jsem vyšel z Čech, nejprve ve městě Pernově, dříve než jsem přišel, očekával mne farář se svými kaplany a když jsem vkročil do světnice, tu ihned dal mi pít velký korbek vína a velmi laskavě přijal se svými soudruhy všecko učení a pravil, že vždycky byl mým přítelem. Potom v Novém Městě velmi rádi mne viděli všichni Němci. Vajdu jsme přešli docházejíce u množství lidu obdivu. A když jsme přišli do Sulzpacha, tam jsme přišli k hospodě, ve které byl soud. Tam konšelům a starším zasedajícím v podloubí jsem řekl: "Ejhle, já jsem M. Jan Hus, o kterém, jak se domnívám, jste slyšeli mnoho zlého; ptejte se mne tedy." A když jsem o mnoha věcech pojednal, velmi příznivě všecko přijali. Tu jsme přešli Herspruk a tenkrát jsme přenocovali v městě Laufu; ve kterém přišel farář, velký právník, s kaplany, s nímž jsem rozmlouval, jenž také příznivě všecko přijal. A hle, přišli jsme do Norimberka, ve kterém rozhlásili náš příchod kupci, kteří nás byli předešli; pročez lid stál v ulicích dívaje se na nás a vyptává se, který je M. Hus. A před jídlem poslal mi list M. Jan Helvel, plebán u sv. Vavřince, píše mi, že by rád se mnou mluvil od dávné doby; odpověděl jsem mu na témž listě, aby přišel, a přišel. A protože již dříve jsem napsal prohlášení, chtěje je uveřejnit: zatím p. Václav z Dubé vzkázal pro mne, že se sešli měšťané a mistři, chtějí mne vidět a se mnou rozmlouvat: já ihned vstal od stolu odešel jsem tam. A vzkázali mi mistři, abychom rozmlouvali v soukromí, a já jim řekl: Já kážu veřejně, také chci, aby poslouchali,

kteříkoli budou chtít. A hned od té hodiny jsme rozmlouvali před konšely a měšťany až do soumraku nočního. Byl pak tam učenec nějaký Karthusák, který činil výtky blouznivé. A pozoroval jsem, že mistru Albertovi, faráři od sv. Sebalda, se nelíbilo, že měšťané mému mínění přisvědčovali. Konečně všichni mistři a měšťané stáli spokojeni. Také vězte, že žádného dosud nepocítíl jsem nepřítel. A v každé hospodě kvůli přenocování dávám deset příkazů hospodáři a někde se ubytuji v komoře; a hospodyně všecky s muži velmi laskavě mne přijímají. Ani klatby nikde nevyhlašují a všichni chválí prohlášení německé. Přiznávám se tedy, že není nepřátelství ke mně většího než u obyvatelů království Českého.

Rád a často jsem hrál v šachy

Husova zpověď v dopisu Martinovi z Volyně, 10.10.1414

Bojím se také, nenapravíš-li života svého upouštěje od krásných šatů a nadbytečných, že těžce budeš pokárán od Pána; jakož i já nešťastný budu pokárán, protože jsem je míval, dav se svěst špatným zvykem lidí ... Ale prosím tě pro milosrdenství Ježíše Krista, aby mne nenásledoval v žádné lehkomyšlnosti, kterou jsi na mně spatřil. Víš, že jsem - jak mne to bolí! - před kněžstvím svým rád a často hrál v šachy, zmařil čas a často jiné i sebe onou hrou nešťastně přivedl do hněvu. Pročež dopustil jsem se i jiných chyb bezpočetných, odevzdávám se tvým prosbám k Pánu nejmilostivějšímu za odpuštění, pokud bys si nelenil vzývat jeho milosrdenství, aby ráčil život můj řídit a po překonání ničemností nynějšího věku, těla, světa a d'ábla, aspoň v den soudný mne usídlit v nebeské oblasti.

Páleč přišel a dosti plakal spolu se mnou

Listy z vězení, mezi 5.-18. 3.

Bůh milosrdný zachovej a posiluj vás v milosti své a dej vám spolu se mnou vytrvalost v Kostnici, poněvadž budeme-li vytrvalými, užijeme pomoc Páně nad sebou. Teprve nyní učím se rozumět žalářů, opravdově se modlit, pochopit pohanění Kristovo a utrpení mučedníků ... V žaláři jsou všechny modlitby krátké - litanie, modlitby noční, denní i jednotlivé, vigilie říkat snadno. Kristus trpěl, trpíme my také, aby útrapy naše, nic nejsouce aneb jen malé, viny shladily naše. Bud s vámi

Kristus, ať nezhltné vás Antikristus.

Radujte se všichni, kteří pospolu jste v Pánu, pozdravujte se vespolek a připravujte se, abyste hodně před svátky velikonočními přijali tělo Páně, jehož jsem já, pokud se ve svátosti přijímá, po delší čas postrádal, a dosud ještě, pokud se Bohu líbit bude, postrádat budu. A nedivím se tomu, neboť apoštolové Kristovi a mnozí jiní svatí v žalářích a na pouštích rovněž ho postrádali. Raduji se, že spolu stojíte ...

(22.6.) Pálec přišel a dosti plakal spolu se mnou, když jsem ho požádal, aby mně odpustil, jestliže jsem jaké slovo hanlivé mu řekl, a obzvláště, že jsem ho nazval lhářem ve spise... (24.6.) Nyní mne souží bolest zubů a na hradě mne soužilo dávení s krví a bolesti hlavy a kámen. To jsou pokuty, zasloužené za hříchy mé a důkazy lásky Boží ke mně. ...

Prosím vás, abyste pravdy každému přáli Veškerému národu českému, 10. června 1415

Mistr Jan Hus, v naději sluha Boží, všem věrným Čechům, jenž Pána Boha milují a budou milovat, žádost svou vzkazuje, aby Pán Bůh dal jim ve své milosti přebývat i skonat a v radosti nebeské na věky přebývat. Amen.

Věrní a Bohu milí páni a paní, bohatí i chudí! Prosím vás a napomínám, abyste Pána Boha milovali, jeho slovo velebili a rádi slyšeli a plnili. Prosím vás, aby pravdu Boží, kterou jsem vám z Božího zákona a řečí svatých psal a kázal, abyste drželi ... Prosím, aby kněží dobrých obyčejů milovali a velebili, a je ctíli, a zvláště, jenž pracují v slově Božím. Prosím, aby se varovali lstivých lidí a zvláště kněží nehodných, o nichž říká spasitel, že jsou v rouše ovčím a uvnitř vlci hltaví. Prosím, aby své chudině milostivě činili a právě jí zpravovali. Prosím měšťany, aby své obchody pravě vedli. Prosím řemeslníky, aby věrně své dílo vedli a jeho požívali. Prosím sluhy, aby svým pánům a paním věrně sloužili. Prosím mistry, aby jsouce dobře živi, své žáky věrně učili, nejprve aby Boha milovali, pro jeho chválu se učili a pro prospěch obce a pro své spasení, ale ne pro lakomství, ani pro světské zvelebení. Prosím studenty i žáky jiné, aby mistrů svých v dobrém poslouchali i

následovali, a aby se pilně pro Boží chválu a pro spasení své i jiných lidí učili. ... Psal jsem list tento vám v žaláři v okovech, čekaje nazítří na smrt odsouzení, maje plnou naději v Bohu, abych pravdy Boží neustupoval, a bludům, které jsou na mě křiví svědkové svědčili, abych se neodpřisahal. Kterak se mnou Pán Bůh milostivě činil a se mnou je v divných pokušeních, poznáte, až se u Boha v radosti z jeho milosti shledáme. ... Také prosím vás, zvláště Pražany, aby na Betlém laskavi byli, dokud Pán Bůh popřeje, aby tu Boží slovo kázali. ... Také prosím vás, abyste se milovali, dobrých násilím tlačit nedali a pravdy každému přáli. Dán list pondělí v noci před svatým Vítem, po dobrém andělu.

Ještě Bůh všemohoucí může mě zprostit Věrným Čechům, 26.6.1415

Mistr Jan Hus, v naději sluha boží, věrným všem Čechům, jenž Pána Boha milují a budou milovat, žádost svou a modlitbu nestatečnou vzkazuje, aby v milosti Boží přebývali, věrně dokonali a s Bohem na věky přebývali. ... Toto vám píši, aby věděli, že jsou žádným písmem, ani kterými důvody mne nepřemohli, než lstí mě hledali a hrozbami, aby mě navedli k odvolání a k odpřisahání; ale milosrdný Pán Bůh, jehož jsem zákon velebil, byl se mnou, i je a doufám bude do skonání, a zachová mě ve své milosti až do smrti.

Psán list v středu po sv. Janu Křtiteli v žaláři v okovech, v čekání smrti, a však pro tajemství Boží nesmím říci, zda to byl list můj poslední; neb ještě Bůh všemohoucí může mně zprostit.

Očekávaje hroznou smrt, která očistí mé hříchy Obci vysokého učení Pražského, 27.6.1415

Vzácní a v Ježíši Kristu nejmladší mistři, bakaláři a studenti university Pražské! Napomínám vás při samém nejmilostivějším Ježíši, abyste se milovali vespolek, vymýtili rozkoly, pilní byli přede vším cti Boží, mne v paměti chovajíc, kterak jsem vždycky usiloval zdar university ke cti Boží přivádět, kterak jsem se kormoutíval nad nesváry vašimi a výtržnostmi, kterak národ náš přeslavný chtěl jsem shromáždit v jedno.

... Mistr Jan Hus v okovech a v žaláři, již stoje na kraji tohoto života, očekávaje nazítří hroznou smrt, která - doufám - očistí mé hříchy, neshledajíc na mně z milosti Boží kacířství žádného, ježto vším srdcem vyznávám kteroukoliv neuvěřitelnou pravdu.

Čemu dobrému jsi se naučil, to drž! Mistru Martinovi, žáku svému, 16.6.1415

Mistře Martine, žáku a bratře v Kristu nejmilejší!

Živ budiž podle zákona Kristova a péči vynakládej, abys kázal slovo Boží. Prosím tě pro Boha, roucho skvělé nechtěj si oblibovat, jaké jsem já žel! si oblíbil a nosil, žádného nepodávej příkladu pokornosti lidu, kterému jsem kázal. Rád čítej Bibli a zvláště Nový zákon, a kde nechápeš, ihned utíkej se k vykladatelům, dokud je mít můžeš. Chraň se důvěrných hovorů se ženami a zvláště budiž opatrný ve slyšení zpovědi, abys nedal se lapit osidlem prostopášnosti, poněvadž myslím,

že jsi panic čistý, Bohu zachovaný. Nechtěj obávat se zemřít pro Krista, chceš-li žít s Kristem. Sám zajisté praví: Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, ale duše nemohou zabít. Jestliže budou na tebe dorážet strany přivrženství, řekni : „Myslím, že mistr byl dobrý křesťan; co však psal a učil pod ohrazením v přednáškách, tomu já ne všemu jsem porozuměl, aniž jsem přečetl.“ Jak myslím, tak je tomu, co říkám; avšak mám naději v milosrdenství Božím a v přispění lidí dobrých, že vás propustí s pokojem, ač Pálec s tovaryši svými o to pracuje, aby všichni přivrženci byli odsouzeni. Věz, že živ je dosud Pán, který bude moci vás všechny ve své milosti zachovat, nepřátele však pravdy usmrtí a zatratí do pekla. Svěřuji tobě bratry své; nejmilejší, učíš s nimi, jak rozumíš. Pozdravíš, doufám, zbožnou Petru s Dorou a čeledí, a všechny druhy k Betlému náležející. Kateřinu zvanou Hus, pannu doufám ctihodnou, Jiříka, faráře, paní na Zderaze, Michala z Prachatic, Maříka Kačera, a všechny pravdy milovníky, Ješkovou, pána Řehoře a všechny mistry, Jesenice, Kubu, oba Šimony, Mikuláše, Havlíka.

S knihami ať je opatrný ten, kdo je má nebo bude mít. Doktory, mé bratry v Kristu milované, ševce, krejčí a písaře také pozdravuj říkáje, ať jsou pečliví o zákon Kristův a pokorně smýšlejí, a ať neuzívají výkladů vlastních, nýbrž svatých. Pana Jindřicha Lefla', zvláště požádej, aby písaři Jakubovi dal jednu kopu, kterou mi slíbil. Matiaše dříve Betlemitu pozdravuj, pana Matiaše Chudého obzvláště, aby modlil se za mne hříšníka, Jana Vitlina věrného. Syny bratra mého, vidí-li se, obrať k řemeslu, protože se obávám, že nebudou, přijdou-li ke stavu duchovnímu, zachovávat jej tak, jak by měli. Věřitelům, jimž jsem dlužen, tak, jak rozumíš, dej náhradu. Budou-li však pro Boha a lásku mou chtít odpustit, dá jim Bůh více.

Čemukoli dobrému jsi se naučil ode mne, to drž! Jestliže co nesprávného při mně jsi shledal, to odmítni a pros Boha za mne, aby ráčil mne ušetřit. Co jsi, co jsi byl, co budeš, vždy uvažuj! Oplakávej minulé, zlepšuj přítomné a varuj se budoucích, totiž hříchů! Bůh vši milosti nechť posiluje tebe se všemi bratry svrchu jmenovanými a s jinými ve své milosti a přivede k slávě, v níž - doufám v milosrdenství jeho - radovat se budeme všichni zároveň, dříve nežli třicet roků času uplyne. Zdráv budiž vždycky v Kristu Ježíši, bratře nejmilejší, se všemi, kteří milují jméno Pána našeho Ježíše Krista. Psáno ve vězení v neděli po svatém Vítu.

Nechtěj protivit se svátosti kalicha!

Havlíkovi, kazateli v Betléme, 21. 6. 1415

Nejmilejší bratře, mistře Havlíku! Slova Kristova kazateli! Nechtěj protivit se svátosti kalicha Páně, který Kristus sám i skrze apoštola svého ustanovil: proto že žádné písmo není tomu na odpor, ale jenom zvyk přijímání pod jednou, který, jak myslím, z nedbalosti se zakořenil. Avšak nesmíme následovat zvyku, nýbrž Kristova příkladu a pravdy. ... Prosim pro Boha, abys více neodporoval mistru Jakoubkovi, aby se nestalo roztržení mezi věrnými, ze kterého ďábel se těší. Také se, nejmilejší, připrav k utrpení při přijímání a podávání kalicha a stůj pevně v pravdě Kristově, strachu nedovoleného zanechej, posilňuj

bratry jiné v evangeliu Pána Ježíše Krista. ... Pozdrav věrných Kristových! Psáno v okovech v předvečer desíti tisíc bojovníků.

Nikdy nekázal jsem bludů!

Přátelům svým v Kostnici, 21.6.1415

Toto je ve jménu Ježíše Krista mé konečné rozhodnutí, že nechci články, které správně vytaženy jsou, přiznat za bludné a nechci odpřisáhnout články, svědky křivými mi připsané, poněvadž odpřisáhnout je přiznat se, že jsem bludy nebo blud držel, a od oněch ustoupit a opak držet. Neboť ví Bůh, že nikdy nekázal jsem oněch bludů, které smyslili, mnohé pravdy odňali a klamy připojivše. Velmi rád však, kdybych věděl o některém ze svých článků, že je pravdě na odpor, bych jej opravil, odvolal a jeho opaku učil a kázal; ale myslím, že žádný není na odpor zákonu Kristovu a výrokům svatých mistrů, ačkoliv jmenován je od oněch, jimž se nelíbí, pohoršivým nebo bludným. ...

Jan Hus, v naději sluha Ježíše Krista, od jehož naděje nikdy ďábel nemohl mne odloučit ani mne neodloučí, s pomocí Otce i Syna i Ducha svatého velebeného na věky věků. Amen.

Stůj v pravdě

M. Křišťanovi, 27.6.1415

Mistře Křišťane, učiteli můj a dobrodinče obzvláštní. Stůj v pravdě Kristově, přidržuj se věrných, nechtěj se obávat, poněvadž Hospodin v krátce poskytne ochrany a rozmnoží počet Kristových věrných. Buď dobrotivý k chudým, jako jsi byl vždycky; čistotu - doufám - jsi zachoval, lakoty statků jsi se chránil a chraň se a k vůli sobě ať nedržíš více statků. Církev vždycky drž, aby věrní utíkali se k tobě jako k laskavému otci. Pozdrav, nejmilejší, mistra Jakoubka a všechny milovníky pravdy. Psáno v okovech, v čekání na upálení.

Pojmi ženu, drž se ženy

Přátelům v Kostnici, po 18.6.1414

... Urozený pane Václave z Dubé! Pojmi ženu svatě živ buď v manželství, opomeň marnosti světa. A vy, pane Jene z Chlumu, zanech již služby králům smrtelným, s manželkou svou a chlapeci doma trvejte ve službě Boží; vidíte zajisté, jak ubíhá kolo marnosti světa, brzo jednoho povznesenému útěchu, po níž následuje věčný trest v ohni a temnotách. ...

Mistři, bakaláři a studenti!

Obci vysokého učení Pražského, 27.6.1415

Vzácní a v Ježíši Kristu nejlaskavější mistři, bakaláři a studenti university Pražské! Napomínám vás při samém nejmilostivějším Ježíši, abyste se milovali vespolek, vymýtili rozkoly, pilní byli přede všim cti Boží, mne v paměti chovajíc, kterak jsem vždycky usiloval zdar

university ke cti Boží přivádět, kterak jsem se kormoutival nad nesyváry vašimi a výtržnostmi, kterak národ náš přeslavný chtěl jsem shromáždit v jedno.

... Mistr Jan Hus v okovech a v žaláři, již stoje na kraji tohoto života, očekáváje nazítří hroznou smrt, která - doufám - očistí mé hříchy, neshledajíc na mně z milosti Boží kacířství žádného, ježto vším srdcem vyznávám kteroukoliv neuvěřitelnou pravdu.

Výběr ze zprávy očitého svědka Husova upálení Petra z Mladoňovic

Druhého dne, tedy 6. července, Mistr Jan Hus byl veden ... k většímu chrámu města Kostnice, kde se konalo slavnostní valné zasedání prelátů, jemuž předsedal král římský a uherský pod korunou. ...

Když se tedy znovu pokoušel odpovídati na další články, jež mu byly kladeny za vinu a byly tu předčítány, kardinál z Florencie povstav řekl: „Teď mlč. Už jsme se tě dost naposlouchali.“ A znovu vstav, pravil biřicům: „Přikážte mu, ať mlčí“. Mistr Hus sepal ruce a hlasitě prosil: „Prosím pro Boha, vyslechněte mne, aby tito kolem nemysleli, že jsem se přidržoval bludů; potom přeče učiníte se mnou, co vám bude libo.“

Když pak bylo mu bráněno, aby vůbec promluvil neb aby odpovídal na to, co mu bylo kladeno za vinu, poklekl, sepal ruce, pozdvihl oči k nebi a s hlubokou pokorou se modlil, poroučeje svou při Bohu, soudci nejspravedlivějšímu. Tak činil opět a opět... Když byl rozsudek u konce, jak byla o jednotlivých bodech již zmínka, M. J. Hus znovu poklekl a hlasitě se modlil za všechny své nepřátele takto: „Pane Ježíši Kriste, odpusť všem mým nepřítelům pro velké milosrdenství své, vroucně Tě prosím. Ty víš, že mne křivě obvinili, křivé svědky uvedli a křivé články proti mně vymyslili. Odpusť jim pro nezměrné milosrdenství své.“ A za ta slova mnozí, zvláště pak přední kněží dívali se naň plni nevole a posmívali se mu. ...

Než mu však dali na hlavu pro posměch papírovou korunu, řekli mu mezi jiným: „Odevzdáváme duši tvou ďáblu.“ A on sejav ruce a pozdvihnuv oči k nebi pravil: „A já ji odevzdávám nejmilostivějšímu Pánu Ježíši Kristu“... Byla pak ta papírová koruna kulatá, skoro loket vysoká, a na ní byli namalováni tři hrozní ďáblové, jak chtějí zmocnit se duše a rozsápati ji drápy. A na té čepici byl nápis s označením jeho viny: „Toto jest arcikacíř.“ ... Když pak byl Hus veden z onoho kostela tak korunován, na hřbitově toho kostela pálili právě knihy, prý jeho. Spatřiv to, jda kolem, pousmíval se tomuto jejich počínání. ...

A když přišel k místu, kde měl býti umučen, poklekl, pozdvihl ruce i oči k nebi a s plně oddanou

zbožností modlil se žalmy... Krajané jeho, kteří tu stáli, slyšeli, jak se modlí radostně a s veselou tváří. ... Když pak se modlil, jak již připomenuto, spadla mu s hlavy ona potupná koruna pomalovaná třemi d'ábly; pohleděv na ni, pousmál se. A někteří z žoldněřů kolem pravili: „Ať mu ji dají znovu na hlavu, aby byl upálen spolu s d'ábly, svými pány, kterým sloužil.“ ... Pak byl svlečen ze svého oděvu a přivázan ke sloupu provazy tak, že byl k tomu sloupu uvázan rukama nazad, a když byl obrácen tváří k východu, řekli někteří z okolostojících: „Ať nestojí obrácen tváří k východu, protože je kacíř; obraťte jej k západu.“ Tak se i stalo. ... Pod nohy Mistru podložili dvě svázané otepi dříví. Přivázan ke sloupu, měl ještě na nohou střevíce a jedno pouto. A takové otepi dříví, proložené slámou, kladli mu i kolem těla, jak stál, až k bradě; bylo toho dřeva na dva vozy neb káry.

Než však hranice byla podpálena, přišel k němu říšský maršálek Hoppe z Pappenheimu, a s ním syn nebožtíka Klema a domlouvali mu prý, aby si ještě zachoval život a aby odpřisáhl a odvolal někdejší svoje kázání a učení. On však pohlížeje k nebi hlasitě odpověděl: „Bůh je mi svědkem, že co se mi křivě připisuje a z čeho mne křiví svědkové obvinili, tomu jsem nikdy neučil ani toho nekázal, nýbrž mou přední snahou při kázání i při všech mých činech i spisech bylo, abych jen mohl odvrátit lidi od hříchů. A v té pravdě evangelia, kterou jsem psal, učil i kázal podle výroků a výkladů svatých doktorů, dnes s radostí chci zemřít.“ A uslyševše to, ihned onen maršálek spolu se synem Klemovým zatleskali rukama a odešli.

Nato katové pod ním zapálili; a Mistr hned hlasitě jal se zpívati nejdříve „Kriste, synu Boha živého, smiluj se nad námi“, potom „Kriste, synu Boha živého, smiluj se nade mnou“, a dále „Jenž jsi se narodil z Marie Panny“. A když tak potřetí začal zpívati, v tom vítr vmetl mu plamen do tváře; i modle se v duchu pohyboval rty a hlavou, a tak duši v Pánu vydechl. Co umlkl, bylo viděti, že se hýbe, dříve než vydechl duši, asi tak dlouho, jak by bylo lze rychle odříkati dvakrát neb nejvýš třikrát Otče náš.

Na závěr pro odlehčení čtenářovy nálady, přidáváme čtyři spíše žertovné texty z Husových dopisů:

Bud' ve střehu, když posloucháš zpověď žen

Mistru Martinovi z Volyně, žáku svému, 10.10.1414

Mistře Martine, bratře nejdražší v Kristu ! Napomínám tě v Pánu, abys se bál Boha, jeho přikázání zachovával, vyhýbal se společností ženským a byl ve střehu, když posloucháš zpověď žen, aby pomocí pokrytectví ženského satanáš tě nepodvedl; neboť praví Augustin: Nevěř pobožnosti, protože čím je pobožnější, tím je bujnější a pod rouškou zbožnosti skrývá se uvnitř lep žádostivý.

Velice se raduji, že pan Václav chce pojmout manželku

Václavu z Dubé, 29. 6. 1415

Velice se raduji, že pan Václav chce pojmout manželku a světa marnosti uběhnout. A opravdu čas je,

poněvadž již mnoho jezdil po královstvích, mnoho turnýrovat, tělo unavil, peníze vydal a duši pohoršil. Proto již zbývá toto odvrhnout a v pokoji doma s manželkou sloužit Bohu a služebníky mít vlastní. Lépe bude doma Bohu sloužit, bez hříchů a bez práce dobré bydlo mít, ano jiní slouží, než pracovat těžce mnohdy z nelibosti, životem jisti nebýt a jinému vždy v ruce hledět. ...

Jako kočka ryby jíst

Veršovaný odkaz pro Jindřicha Škopka z Dubé,
9.6.1415

To po smrti my shledáme,
počet ze skutků který dáme
Vážíc málo Boha svého
chráníc velmi těla svého
Jež po hřichu příliš pasem
sloužíc Bohu jedním hlasem
Radost věčnou chceme mít
jako kočka ryby jíst
Jichž lovit ráda nechce
Té se rovná každý lehce
Smilní, líný i lakomý
Lstivý, lživý i protivný
Pyšný leze také po těch
Již je řeči dosti o těch
Z těch ty počtu nebuď pane
Na tě Bůh Pán at' nesáhne
Pojez syra s mou pamětí
Tlumok se sedlem rač přijmouti
Bůh odplatou rač tvou býti
Dada v ctnostech velmi týti
Aby Hus ti pomohl také
Jindřich být víry svaté
A skonat v Bohu, amen.

Pamatujte na Husu

Výběr z listů, v nichž Hus naráží na své jméno,
doplňný o pozdější tradici

Dříve osidlo, žaloby i klatby huse připravili a již některým z vás úkladu strojí, ale když i Hus, zvířátko krotké, pták domácí, posledních věcí letem svým nedosahuje, jejich osidla přetřhl, tím spíše jiní okřídlení, kteří slovem božím i životem na perutích svých vysoko se vznášejí, léčky jejich strhají. (Pražanům, listopad 1412) ... Psáno v Kostnici tu sobotu před Martinem. Husa není ještě upečena a nebojí se pečení, protože letos v sobotu před svátkem samého Martina připadá slavná vigilie (přípravná bohoslužba), kdy se husy nejedí." (Věrným Čechům,

16.11.1414) ... Pamatujte na husu, přátelé moji. (Janu z Chlumu, 3.1.1415)

Zítřka bude tomu osm neděl, co hus postavena byla na krmník. (Janu z Chlumu, 5.3.1415)

Hus o mě prorokoval v dopise z vězení v Čechách: Nyní upečete husu. Ale za sto let uslyšíte zpívat labuť, na niž už nestačíte. (Martin Luther, Auff das vermeynte kayserslich edikt ausgangen, 1531)

Mistr Jan Hus zakřesal tak, že jiskra troudu chopila a v troudu se ukázala. Erasmus Roterdamus přičiniv k ní sirnou svíčku rozžal. Martin Luther vzav svíčku rozžatou a rozsvícenou do rukou, tou téměř již všemu světu svítí. ... Nemohla ta sběh kněžstva Husého kejhání na ten čas snést, musela ubohou Hus k upečení dáti. Nyní pak lahodného labutího zpívání těžce zažívá. Tak jim muž Boží duchem prorockým předpověděl: Mne, řka jakožto Hus upečete, ale po mně labuti péci moci nebudete. (Úvodní slova tiskaře Husovy Postylly z r. 1563)

Je husí kůže pálena, sto let v té kůži chráněna, však vzejde z ní pak labuť bílá, v níž vězí husí nespálená síla. ... Tu husu ještě upekli, ale labuť ne, ta bude zpívat navěky. (Gotha, text doprovázející dřevoryt z roku 1546)

Hans Stiegler: Luther a Hus, Amandusův kostel, Freiberg

Hus s Wicliffem (2011)

Hus prorokuje Lutherův příchod (1883)

Hus s Lutherem (1617)

Husovská dilemata

Ctirad Václav Pospíšil

Karmelitánské nakladatelství Kostelní Vydří 2015, 319 stran

Hus s Lutherem se modlí pod křížem, za Husem hoří husa

Předkládaná monografie katolického teologa, profesora Husitské teologické fakulty a pedagoga katolických teologických fakult v Praze a Olomouci, bývalého františkána C. V. Pospíšila, je originálním příspěvkem novodobému bádání o tématu, jež hýbe českými dějinami. Stalo se konečně normou, že teologové promýšlejí „husologii“ s vysokou mírou věroučné i historické erudice bez konfesních a ideologických nánosů minulých dob. Slovy autora, jde o spravedlivý pohled na Husa a směrem ke čtenáři jde o pokus vzbudit zájem o něj a vymanit jeho dějinný obraz ze zkreslených či ideologických představ. To neznamená jen vyvážený postoj k dobovým hodnocením Husa, ale také konstruktivní kritiku dosavadních badatelských přístupů, včetně interpretace samotné Husovy osobnosti, jeho učení a vlivu. Tato kniha do značné míry boří jak katolické mýty o kacíři, tak evangelické nadužívání Husa či sny o revizi jeho procesu. Představuje přehledně velké množství názorů více či méně renomovaných autorů, zejména pak dílo katolického husologa, někdejšího převora břevnovského kláštera Paula de Vooghta, jemuž je také in memoriam věnována.

S razancí sobě vlastní se autor pouští hned v první kapitole do výbušného problému „Hus jako ideál“. Konstatuje výsledky bádání symposia v Lateránu r. 1999 s tím, že Husa si již nemůže přivlastnit žádná církev, v praxi se ovšem opakují stará klíšé a veřejnost dnes toto téma příliš nezajímá. Postmoderní doba přináší dilema mezi vědou a příběhem a autor zde vzdychá nad duchovní i kulturní vyprázdněností naší doby tváří v tvář syrovosti reality, nad nejasností a zároveň vyhraněností postojů či nad mainstreamovou inteligencí. Na tomto absurdním

pozadí vyvstává plasticky obraz Jana Husa se vši tragikou a nedokonalostí jeho osobnosti, kontrastující s upřímným odhodláním pro Krista. Druhá kapitola se snaží rozklíčovat motivaci dobových interpretací Jana Husa, čili jeho tzv. „druhý život“, prostřednictvím analýzy vztahu současného katolictví k Husovi i jeho uctívání nekatolíky. Konstatuje, že úsilí o autentické křesťanství není výlučnou výsadou žádné konfese a udává základní typy Husova obrazu v dějinách, aby ukázal kontinuitu a vskutku úctyhodnou šíři světové husovské literatury. V exkurzu se s porozuměním době vyrovnává s osobností a činy Jana Žižky, aby v třetí kapitole přiblížil celé paradigma pozdního středověku s velkou dávkou empatie a taktu. Velmi sugestivně porovnává situační rámec dobového apokalyptického myšlení, moru, pogromů, politiky, mravního úpadku, hladomorů či klimatických změn s církevní praxí, teologickými názory a jejich vlivem na dané události. Přitom otevřeně vykresluje zoufalý stav církevní instituce té doby, mj. slovy jednoho z Husových soudců, Jeana Gersona „křesťanstvo je jako opilý stařec“. Pro ilustraci též konstatuje, že k nechutné praxi kupování církevních úřadů v Čechách přispěl již sám Karel IV. Důkladně rozebírá neblahý vliv principu kolektivní viny na soudobou společnost, národnostní napětí v království i na pražské univerzitě, genezi překladů Bible do národních jazyků, ekonomické problémy, spojené s poklesem výnosnosti stříbrných dolů v Čechách či důsledky způsobu vlády krále Václava IV. a zdůrazňuje, že Jan Hus nemůže být považován za hlavní příčinu husitských válek. Další dvě kapitoly jsou do jisté míry teologicko-filosofickým rozbořením výbušných myšlenek Johna Viklefa a jejich vlivu na české reformní teology. Viklefova realistická filosofie byla základem církevní reformy, nikoli však jeho teologie. Ta byla papežem jako bludařská odsouzena již v roce 1377 a ani čeští reformátoři ji nepřijímali. Zde cituje Pospíšil tezi Paula de Vooghta: „Svým způsobem byl Hus viklefistou, aniž by jím byl.“ a ukazuje tak na Husovo vnitřní dilema, které vedle výbušné politické situace zřejmě působilo nesourodost mezi jeho věroučnou pravověrností a radikalismem, respektive mezi verbálním veřejným a písemným traktátovým projevem. To souvisí též s Husovým biblickým pojetím pravdy jako věrnosti Kristu. Šestá kapitola se zabývá aktualizovaným Husovým životopisem a jeho vtažením do dobových církevně politických kauz, který autor v hlavních rysech přebírá od Jiřího Kejře, ačkoli se s jeho názorem na Husa nakonec rozchází. Nejobsáhlejší a poslední, sedmá kapitola vrhá nové světlo na Husovo pojetí eucharistie tím, že přehledně vykládá genezi katolické nauky o předpodstatnění a sleduje vývoj Husova eucharistického myšlení. Konstatuje přitom spolu s De Vooghtem Husovu naprostou pravověrnost v této otázce, s čímž jen zdánlivě kontrastuje jeho diskutabilní eklesiologie. Podle Pospíšila

chtěl Hus koncepcí predestinace vymezit zdravé jádro viditelné církve a artikulovat svoji touhu po její nápravě. Jeho kontroverzní spis *De ecclesia* je silně podmíněn polemikou s těmi, kdo Husa chápali jako rozkolníka církve a zneužili jeho výroky, jež nebyly vždy zcela přesné. Ze stejných důvodů proto Hus nemohl na koncilu předložené bludné teze odvolat bez odporu svědomí. Podle odborných rozborů nebyla heretická ani jeho mariánská úcta, ani kritika odpustků či nauka o papežství, očistci a posmrtném životě. Na druhé straně Pospíšil připomíná Husovu vznětlivost a neuměřenost v adresné kritice hříšníků, jež se mu stala osudnou. Mluví o sociální nezodpovědnosti, sveřeposti a „dvojím metru“ reformátora. To jsou spolu s neposlušností vůči církevní autoritě důvody, proč Hus nemůže být, ač pravověrný,

katolíky blahořečen. Jeho osobnost byla „děsivě dilematická“, a přece byl v duchu své doby čistým člověkem, jemuž se stala krutá křivda, uzavírá autor.

Ke zhodnocení díla lze říci, že se autorovi podařilo naplnit avizované multidimenzionální vnímání skutečnosti, které si vytyčil směrem „k čtenáři lépe informovanému“. Kniha se nebude líbit nikomu, kdo potřebuje zaujmout k Husovi jasné stanovisko pro nebo proti, ale právě takoví by ji měli povinně číst. Nám postrestitučním neoutrakvistům s globálním myšlením a lokálním konáním je stejně jako autorovi zřejmé, že Husovo drama nachází řadu paralel s tím, co prožíváme v Čechách, pardon, v Česku, dnes.

Recenzoval Tomáš Procházka

H.U.S.

Klára Smolíková

Kalich Praha 2015, 202 stran. Nakladatelství Kalich vydalo k 600. výročí upálení reformátora v r. 2015.

Kniha z pera Kláry Smolíkové s názvem H.U.S., což je zkratka pro hlášku „Hus úplně světovej“. Zkušená autorka knih pro mládež spolupracovala s výtvarníkem Lukášem Fibrichem, který svým osobitým ztvárněním prokázal citlivý smysl pro literární styl spisovatelky. Ač má Smolíková k husitství svou profesí blízko a látkou se zabývala ve spisu *Husité*, vydaném r. 2012 v Albatrosu, vybrala si k odborné spolupráci profilovaného historika Richarda Vlasáka. Uvedená trojka spolupracovníků svědčí o odpovědnosti nakladatele vůči Husově památce v současném českém kulturním obzoru. Z hlediska recenzenta zvláštní uznání zaslouží, že je kniha svým příběhem, stylem, výběrem, způsobem výkladu a pochopením látky adresovaná dnešní středoškolské mládeži. Nakolik se podařilo adresáty oslovit, ukáže čas. Spis seznamuje s historickými fakty Husova života a díla, jejichž věcná interpretace se kloní k Masarykově filozofické a politické linii, prodloužené pro přítomnost. Ilustrace, inspirované komiksem, přepisují pečlivě vybranou řadu přímých citátů z Husových spisů; ty odrážejí autenticky Husova stanoviska a vyjadřují hlavní myšlenky jeho reformního, především etického úsilí. Čtenářovo seznámení s vlastními (jazykově upravenými) texty reformátora je nezastupitelné. Teologickým a kanonickým sporem Husa s církví, a zejména s kostnickým koncilem, se autorka do hloubky nevěnuje. Její postoj je analogický současným německým badatelům, kteří se teologické problematice vyhýbají. Pro její pojetí je charakteristické, že ústředním nositelem

příběhu školní literární soutěže o světových osobnostech, mezi něž Hus patří, je chlapec Petr, který deklaruje svůj ateismus. Do tábořského gymnasia přichází z Prahy, odkud se jeho rodina pod tlakem okolností odstěhovala. Protihráčkou v příběhu je dívka Magda z jihočeského venkova, aktivní v evangelickém sboru a s kontakty na ústředí Českobratrské církve evangelické. Historická látka se rozličným přístupem stává přitažlivější. Kladu otázku, nakolik se Husova náboženská motivace a finální směřování jeví ve spisu jako historický jev středověku, anebo jako Husova nosná vlna a (třeba jen skrytá) výzva k současnému náboženskému vyznávání. Autorka nesporně usiluje čtenáře oslovit a vtáhnout do Husova etického zápolení. Zdá se mi, že k tomu míří příběh knihy (jakýsi druhý plán). Otec hlavního protagonisty Petra jako investigativní žurnalista se dostává do konfliktu s mocnou firmou, jejíž machinace otevřeně kritizuje. Firmou je obžalován, dohnán opustit Prahu a přijmout místo regionálního žurnalisty. Nakonec je spor vyřešen pro „pravdu, již žurnalista zastával“, pozitivně. Autorka je silná v detailu. Působivě jsou charakterizovány profily a příběhy studentů, jak jejich jednáním, tak i výběrem témat jejich soutěžních příspěvků. Evangelička Magda příběh Gándhího nazve *Modlím se za chůze*, bojují vsedě. Premiant tábořské třídy Karel život T. G. Masaryka prezentuje pod názvem *Nikdy není pozdě vyskočit na koně*. Přistěhovaný Pražák Petr „Husa úplně světového“ pojednává pod titulem *Legenda o pravdě a ohni*. Všichni tři dostanou v literární soutěži první cenu ex aequo. Knížka je uzavřena jako americký happy end. Při vyhlášení vítězů se Karel a Petr poplácají po zádech. Magda premiantovi podá ruku a Petrovi dá pusu. Kniha patří do rámce naučných spisů pro mládež, a tak je třeba ji chápat a posuzovat. Je kultivovaným oslovením současných teenagerů odkazem reformátora Jana Husa. Rozhodující soud o ní vysloví mladí čtenáři, jimž je určena. Hodně štěstí...

Recenzoval Zdeněk Kučera

(Komixové ilustrace dopisů pochází z recenzované knihy.)

Ze sborové kroniky

Pokračování roku 1935

Oprava modlitebny i se všemi řemeslnickými pracemi byla zadána br. staviteli Martínkovi. Práce byly provedeny rychle a modlitebna vyhlížela pak daleko přívětivěji. K ozdobě stolu Páně věnovaly pak krásné pokrývky především sestra Vlasta Stehlíková a Arna Rousová. Účast na bohoslužbách znamenitě rostla, takže při výročním shromáždění bylo přítomno 96 lidí, což je počet, kterého nebylo po mnoho let, jestli vůbec kdy, dosaženo. V květnové schůzi staršovstva přišla na přetřes otázka kazatelských stanic. Bylo potřeba upravit poměr ke kazatelské stanici v Příbrami, která inklinovala k Rybníkům, přeorganizovat práci v Karlštejně a navázat styky s kazatelskou stanicí v Hořovicích.

Husovy oslavy v Berouně r. 1938

Sborový dopis

Českobratrské církve evangelické v Berouně

Kontakty: Husovo nám. 43/30 Beroun,

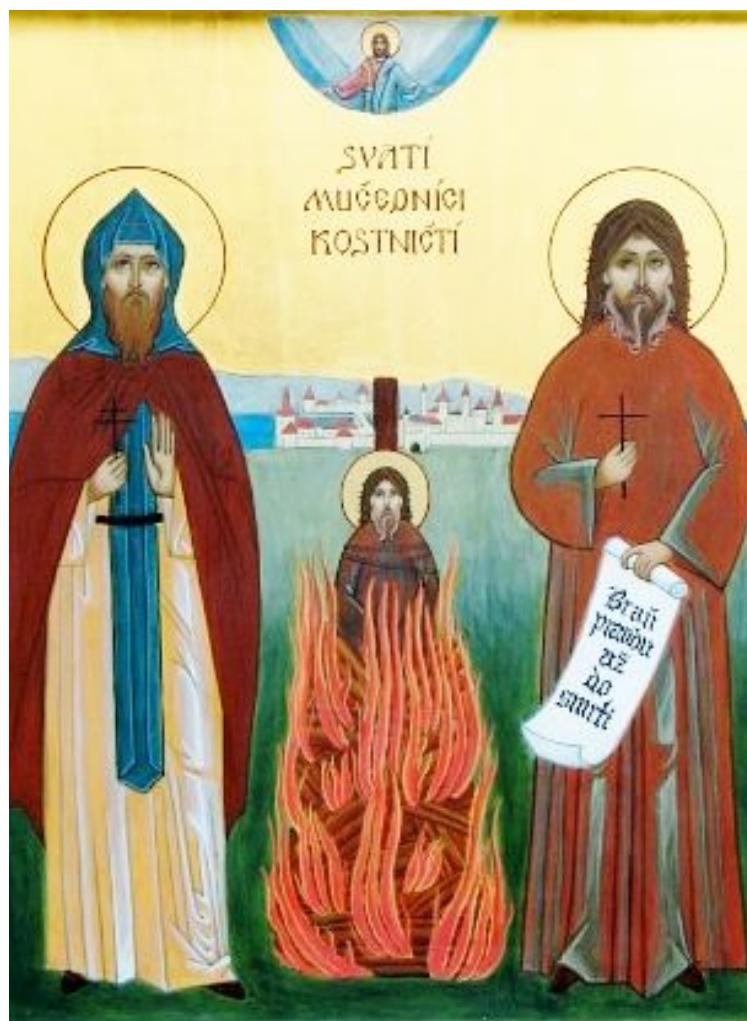
www.beroun.evangnet.cz

Facebook: cceberoun E-mail: beroun@evangnet.cz

Tel.: 731 473 457 Redaktor: Dr. Mikuláš Vymětal

Zdarma

Příbram. 30. května se sešla členská schůze v Příbrami. Za berounskou filiálku se jednání zúčastnil br. Rous, kurátor a bratr vikář, jehož přivezl autem pokladník Jaroslav Bobek. Cesta autem byla podniknuta za prudkého lijáku a do Příbrami jsme přijeli téměř s hodinovým zpožděním. Bylo zahájeno ihned jednání a usneseno, že kazat. stanice Příbram bude platit Berounu 1.000,- K ročně a vikáři cestné na bohoslužby, t.j. za každou cestu 15 K. Někteří členové - především rodina Fotkova - inklinovali ke sboru v Rybníkách, kdež působil horlivý bratr diakon Černík, který obstarával po dobu dvou let práci v Příbrami a získal tu značné sympatie. Po této úpravě se vyvíjela práce v Příbrami klidně a rostla pěkně účast na bohoslužbách (40-50).

Pravoslavná ikona svatých Husa a Jeronýma